

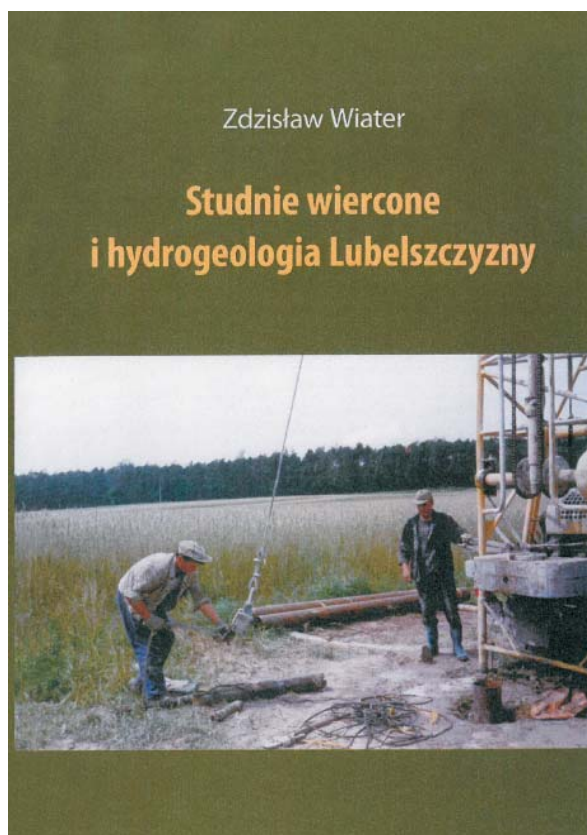
Z. Wiater – Studnie wiercone i hydrogeologia Lubelszczyzny. NORBERTINUM, Lublin 2014, s. 110

Pod koniec 2014 r. ukazała się wyjątkowa publikacja – pierwszy opis działalności geologów na Lubelszczyźnie (a może i w kraju?), zatrudnionych w miejscowych firmach i instytucjach, ze szczególnym uwzględnieniem budowy studni wierconych i rozpoznania wód podziemnych w regionie. „Początki tej działalności sięgają 1955 r., kiedy to Centralny Urząd Geologii (CUG) w Warszawie utworzył terenową komórkę organizacyjną państwowej służby geologicznej w Lublinie” (s. 5, 12 książki) oraz 1956 r., gdy cztery miejscowe firmy (Grupa Wiertnicza, Zakład Robót Hydrogeologicznych w Lublinie – od 1961 r. „Wodrol”, Zakład Instalacyjno-Montażowy w Lublinie, Lubelskie Przedsiębiorstwo Robót Instalacyjnych Budownictwa Terenowego) rozpoczęły intensyfikację studni wierconych, jak też badań geologicznych związanych z poszukiwaniem złóż węgla kamiennego, ropy naftowej i gazu, prowadzonych przez firmy zewnętrzne. Pojawiają się wątpliwości czy data 1955 r. jest prawdziwa, zwłaszcza że znane jest zarządzenie Prezesa CUG z 15.07.1952 r. w sprawie określenia zadań państwowej służby geologicznej w zakresie terenowym, wykonywanych przez prezydium wojewódzkich rad narodowych (M.P. Nr 63 poz. 970), które weszło w życie 26 lipca 1952 r. Powstała kontrowersja dotycząca daty powstania CUG: w 1951 czy 1952 r. (s.12)? Kwestię wyjaśniają dwa akty prawne: dekret z 8 października 1951 r. o państwowej służbie geologicznej – art. 3 (Dz.U. Nr 52 poz. 369, wszedł w życie 11 października 1951 r.) oraz uchwała nr 326 RM z 26 kwietnia 1952 r. w sprawie nadania statutu CUG (M.P. Nr 38 poz. 552, od 13 maja 1952 r.).

Głównym tematem książki jest historia działających na Lubelszczyźnie, poczynając od 1898 r. (wykonanie trzech otworów studziennych przeznaczonych na potrzeby wodociągu komunalnego dla Lublina) do chwili obecnej, firm i instytucji o profilu geologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem powstawania studni wierconych (s. 9–57). Część pracy, poświęconą ujęciom wody i przedsiębiorstwom je budującym, poprzedza interesujący rys historyczny, w którym na tle wydarzeń najważniejszych dla Lubelszczyzny zaprezentowano bardzo ciekawe dane historyczne o powstawaniu studni wierconych. W okresie do I wojny światowej na terenie Lubelszczyzny wykonano (obok trzech wspomnianych) 22 studnie na potrzeby pracujących zakładów przemysłowych, m.in. cukrowni, fabryki syropu ziemniaczanego czy fabryki maszyn rolniczych w Lublinie. Głębokość studni nie przekraczała 50 m. Żadna z nich nie zachowała się do dzisiaj.

W okresie międzywojennym zostały wykonane nowe ujęcia komunalne dla Lublina („Wrotków”), Chełma i Puław oraz liczne ujęcia dla powstających zakładów przemysłowych, w tym również w ramach budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego (Kraśnik, Poniatoła). Część wykonanych studni (łącznie 78) jest czynna obecnie.

Wielce pouczająca jest lista dwudziestu firm i przedsiębiorstw o profilu geologicznym z Lubelszczyzny, poczynając od 1955 r. do chwili obecnej. Zawiera ona nazwy firm wraz z kolejnymi ich zmianami, daty powstania oraz nazwiska geologów z wyższym wykształceniem i techników – geologów organizatorów albo zajmujących kierow-

nicze stanowiska. Cennym uzupełnieniem wspomnianej listy firm jest wykaz lubelskich geologów – 209 osób (s. 95–104) oraz wiertników – 31 osób (s. 105–106).

Przykładem wielokrotnych zmian nazwy przedsiębiorstwa jest Zakład Robót Hydrogeologicznych (ZRH) w Lublinie, który został powołany w 1956 r. (zatrudniał wówczas jednego geologa mgr. R. Dudzika), w 1961 r. zmienił się w Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa i Wsi w Wodę „Wodrol” w Lublinie, w 1970 r. przestał istnieć jako samodzielna jednostka i stał się działem w Przedsiębiorstwie Elektryfikacji i Zaopatrzenia w Wodę ELWOD w Lublinie, a w 1973 r. – również jako dział w Rejonowym Przedsiębiorstwie Robót Melioracyjnych nr 2 w Lublinie. RPRM w 1974 r. zrezygnowało z prowadzenia robót z zakresu melioracji i ponownie przyjęło nazwę: Przedsiębiorstwo Zaopatrzenia Rolnictwa i Wsi w Wodę „Wodrol” – a po jego likwidacji w 1991 r., część tej pracowni (17 osób) utworzyło Biuro Projektów Wiejskich Wodociągów i Kanalizacji (założycielami byli mgr inż. Z. Wiater i inż. Z. Moskał), które zakończyło działalność w 2000 r. Firma „Wodrol” od początku swego istnienia (łącznie z ZRH) posiadała pracownię geologiczną, a od 1966 r. pracownię projektową geologiczno-wodociągową do 30.06.1977 r. W 1977 r. decyzją władz centralnych „wodrolowskie” pracownie projektowe zostały przeniesione do biur projektów wodnych i melioracji (tylko w kilku „wodrolach” w kraju utrzymano pracownie). W Lublinie pracownia projektowa została przeniesiona do Biura Projektów Wodnych Melioracji (od 1.07.1977 r.), gdzie przetrwała do 30.04.1991 r., tj. do likwidacji biura.